

A Könyvtárosegyesület XIV. vándorgyűlése

Csaknem 700 könyvtáros részvételével tartotta meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XIV. vándorgyűlését Miskolcon 1982. augusztus 27. és 29. között. A rendezvény fő célja a *szakirodalmi információellátás helyzetének és a fejlesztés irányainak* megvizsgálása volt. Ezzel foglalkozott az első napi plenáris ülés is, amelyet a Nehézipari Műszaki Egyetemen tartottak. *Dr. Zsidai József*, az NME Központi Könyvtárának igazgatója, az egyesület elnöke köszöntötte a megjelenteket — közöttük a Német Demokratikus Köztársaság könyvtáregyesületének, illetve a szlovák könyvtárosok és információs szakemberek egyesületének képviselőit, majd *Porkoláb Albert*, a Borsod megyei Tanács elnökhelyettese tekintette át röviden a vendéglátó megye társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődését, számolt be eredményeiről és terveiről, amelyekben fontos helyet foglal el a könyvtárügy, a könyvtári hálózat és annak fejlesztése. Szólt az új könyvtárakról (a Sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtárról, illetve az átadás előtt álló Sárospataki Városi Könyvtárról), a könyvtárak munkájának fejlődéséről, a jól bevált járási központi könyvellátó rendszeréről, amelyet elsősorban a kistelepülések járásokban kívánnak tovább építeni. Végül Miskolc könyvtári ellátottságáról, a gondokról, a könyvtárosok felelősségteljes és elkötelezett munkájáról, valamint a további feladatokról beszélt.

A plenáris ülés négy szakmai előadással folytatódott: ezek felvázolták a társadalmi, gazdasági fejlődést elősegítő kutatás-fejlesztés fő irányait, és megjelölték azokat a feladatokat, amelyeknek megoldására a jövőben a könyvtáraknak, az információs szervezeteknek és a levéltáraknak leginkább kell törekedniük.

Dr. Czibere Tibor, Kossuth-díjas tanszékvezető egyetemi tanár, az NME rektora, az MTA levelező tagja *A műszaki és természettudományi kutatások helyzete és hatékonysága* című előadásában leszögezte, hogy a jelenlegi gazdasági környezet, a külgazdasági helyzet, az iparpolitika változása új

követelményeket támaszt a kutatással, a kutatókkal szemben. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy kialakuljon az iparral hatékonyan együttműködő hazai kutatóbázis, hogy az iparpolitika és a kutatópolitika összhangban legyen, és meggyorsuljon a hazai és a külföldi kutatási eredmények felhasználása. Szólt a hazai kutatóhálózat szervezetről, irányítási rendszeréről, a kutatások személyi és anyagi feltételeiről is. Kiemelte, hogy a könyvtáraknak, tájékoztatási intézményeknek támogatniuk kell az alkotó tudományos munkát; ezzel válhatnak részeseivé az innovációs tevékenységnek, amelyre a magyar népgazdaságnak elért pozíciói megtartásához és újabbak megszerzéséhez feltétlenül és halaszthatatlanul szüksége van. Befejezésül vázolta a tudományos kutatással szemben támasztott igények főbb irányait, a kutatók megnövekedett feladatait.

Az ipari tevékenység, illetve a könyvtár- és tájékoztatásügy kapcsolatával foglalkozott *dr. Kapolyi László*, az Ipari Minisztérium államtitkára, az MTA levelező tagja *A hazai ipar fejlesztésének főbb irányai és összefüggése az információellátás igényével* című előadásában. Mint mondta, a világgazdasági kihívás új feladatokat ró a magyar iparra: elengedhetetlen, hogy az információ — az eddigiekhez hasonlóan, de gyorsabban és hatékonyabban — álljon az ipar rendelkezésére. Az ipar igényli is a könyvtárak, információs intézetek segítségét; hiszen ahhoz, hogy a magyar ipar a gazdaságfejlesztés húzóerejévé váljék, növelni kell az exportot, megfelelően el kell látni a mezőgazdaságot és a lakosságot. Az információt tehát fel kell használni a gyakorlatban: úgy, hogy az a termelési folyamat szerves részévé váljék. Külön felhívta a figyelmet arra, hogy a távlati iparpolitika kialakítása rendkívül fontos feladat, s ehhez igen sok és gyakran új típusú információk szükségesek.

Dr. Cselötei László tanszékvezető egyetemi tanár, az országgyűlés mezőgazdasági bizottságának elnöke, az MTA rendes tagja *Az oktatás és a tudomány feladatai a mezőgazdaság fejlesztésében* című

Dr. Porkoláb Albert, a Borsod megyei Tanács elnökhelyettese beszámol a vendéglátó megye könyvtárügyéről

előadásában röviden vázolta a mezőgazdaság negyedszázados fejlődését, kapcsolatának alakulását az iparral, a társadalommal, s szolt a mezőgazdaságban dolgozók számarányának és végzettségének alakulásáról is. Hangsúlyozta a magasan képzett szakemberek arányának növekedésével járó előnyös változásokat, de arra is rámutatott, hogy a szakemberekkel szemben támasztott követelmények is egyre nőnek. A könyvtárosok e folyamatban igen nagy szerepet kaptak: mint a mezőgazdasági kutatás segítői részesei az elért eredményeknek. A mezőgazdaságnak továbbra is igen sokrétű és szerteágazó információkra, a könyvtárak és szakirodalmi tájékoztatási szervek mindenirányú segítségére van szüksége.

A társadalmi haladás és a társadalomtudományi kutatások címmel *Huszár István*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja tartott előadást. A politika és a tudomány viszonyáról szólva azt emelte ki, hogy a párt igényt tart a tudományos kutatás segítségére, és ezért feladatának tartja az alkotó tudományos munka társadalmi és politikai feltételeinek megteremtését, a kutatási eredmények gyakorlatba való átültetésének és hatékonyságuk visszajelzésének intézményes megszervezését. Ismertette a társadalmi fejlődés és a kutatás néhány időszerű problémáját, azokat a törekvéseket, amelyek a gazdasági fejlődés és a társadalmi haladás összefüggéseinek feltárására irányulnak. Közülük kiemelte a társadalom adaptációs és innovatív képességét erősítő tényezőket, az alkalmazkodóképességet, a gazdasági-szervezeti rendszer kritikai vizsgálatára és fejlesztésére irányuló

kutatásokat. A könyvtárak, levéltárak és a társadalomtudományi kutatások kapcsolatáról szólnán kifejtette, hogy a tudományos intézetek keretei között folyó könyvtári dokumentációs, információs munka színvonala, valamint hatékonysága igen eltérő, és sok benne a párhuzamosság is. Támogatásra érdemesnek és szükségesnek ítélte az egységes társadalomtudományi információs rendszer kiépítését, amit az is indokol, hogy a különféle nemzetközi információs rendszerekbe való bekapcsolódásnak ez feltétele. A levéltárak fontos forráslelőhelyei a kutatásnak, de lehetőségeik még nincsenek kellően kiaknázva, ezért az illetékes szervek és hatóságok közreműködésével a jelenleginél sokkal jobban be kellene kapcsolni őket a tudományos kutatás vérkeringésébe. Végezetül hangsúlyozta, hogy a kutatások irányítói és művelői első számú segítőknél, a munkák kiindulópontjának tekintik a könyvtárakat és levéltárakat.

Szekcióülések

A vándorgyűlés másnapján kilenc témakörben tartottak szekcióüléseket.

A *műszaki szekció* több mint 100 fő részvételével a párbeszéd, online szolgáltatások helyzetével, fejlesztési feladataival foglalkozott. A bevezető előadást *Vajda Erik* (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár), illetve *dr. Kiss István* (Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság Rendszerlelemzési Iroda) tartotta az online szolgáltatások helyéről, az információs szolgáltatások

rendszerében játszott szerepéről, továbbá az egyéb szolgáltatásokra gyakorolt hatásukról. Tájékoztattak a fontosabb külföldi online szolgáltatásokról, itthoni hozzáférhetőségük technikai lehetőségeiről és gazdasági feltételeiről, a problémákról és a fejlesztés irányairól. Az előadásokat követő élénk vita azt az általános véleményt tükrözte, hogy az online szolgáltatást nem lehet kizárólagos, minden eddigi tájékoztatási tevékenységet felváltó eszköznek tekinteni. A szolgáltatási formákról a mindenkori igények, a cél és a gazdaságosság együttes szempontjainak alapján kell dönteni. Célszerűtlen és gazdaságtalan, hogy minden felhasználó saját terminállal, adatvégállomással rendelkezék; nemcsak a készülékek magas ára, a beszerzés és a hálózatépítés nehézségei mondanak ellent az ilyen törekvéseknek, hanem a használatlaltal járó gondok is, hiszen egy-egy adatbázis felépítésének megismerése hosszú időt és alapos felkészültséget igényel, ennek hiánya viszont igen megdrágítja a keresést. A legjobb megoldásnak az látszik, ha néhány nagyobb könyvtárban, információs intézményben online központokat hoznak létre, amelyekben a kellő felkészültségű, gyakorlott szakemberek kívül a technikai eszközök és segédanyagok is a felhasználók rendelkezésére állnak. E központok a szakmai-módszertani funkciókat is betölthetnék; segítséget adhatnának a saját terminállal rendelkező nagyobb intézményeknek és könyvtáraknak.

Szakmailag semmiképpen sem indokolt az online központok áttelepítése a számítástechnikai vállalatokhoz. Arra azonban mindenképpen törekedni kell, hogy tevékenységük mindenekfelett a szolgáltatásra irányuljon, és hogy ne éljenek vissza monopóliumhelyzetükkel. Igen fontos az új típusú szolgáltatás széles körű propagálása, népszerűsítése, a felhasználók információs kultúrájának javítása is, s mivel az online szolgáltatások technikai feltételei már rendelkezésre állnak, a következő időszak feladata a terminálokat kezelő, az adatbázisokat ismerő, *használni tudó* szakemberek képzése. Az előadók és a hozzászólók egyaránt utaltak arra, hogy a jövőben — mint ez a plenáris ülésen elhangzott referátumokból is kicsendült — a szakirodalmi információ mellett fel kell készülni a meghatározott gazdasági, piaci, statisztikai adatok szolgáltatására is. Már most is van mód ilyen típusú igények kielégítésére!

Az online szolgáltatások igénybevétele a jelenlegi pénzügyi és világpolitikai viszonyok között azonban két okból is kérdésessé válhat: a szolgáltatások egyre több devizát igényelnek, illetve az embargópolitika akadályozhatja bizonyos — feltehetőleg épp a legfontosabb — adatbázisok hoz-

záférhetőségét. A már ismert egyéb szempontok mellett e tények is indokolják a KGST-országok együttműködésének keretében folyó információs munka gyorsabb fejlesztését.

A *társadalomtudományi szekció* ülésén mintegy hatvanan vettek részt, és vitatták meg a közgazdaságtudományi információellátás kérdéseit. *Huszár Ernőné dr.* (a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára) bevezető előadásában a közgazdasági szakirodalmi tájékoztatás mai helyzetéről és feladatairól elmondotta, hogy bár a közgazdasági szakirodalmi információs rendszer a gazdaság infrastruktúrájának szerves része, fejlesztése mégis elmaradt a követelményektől. Részletesen ismertette az MKKE Központi Könyvtára által 1977-ben 27 közgazdasági gyűjtőkörű könyvtárban végzett vizsgálat eredményeit.

A közgazdasági szakirodalom és szétszágú szaktájékoztatás felhasználóiról szólván kiemelte, hogy a felhasználók nagy száma és a sokrétű információigény számos tennivalót ró a könyvtárakra, de a felsőoktatási intézményekre is, mivel ezekben a képzés szerves részévé kell tenni a szakirodalmi forráskutatás oktatását. Vázolta a Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának a hazai információellátásban játszott szerepét és feladatait, és rámutatott az együttműködés fontosságára, illetve szükségességére. A teendők közül a legfontosabbnak a meglévő szolgáltatások hatékonyabb közvetítését, egységes rendszer kialakítását tartotta. A felszólalók szintén sürgették az együttműködés továbbfejlesztését, egységes elvek kidolgozását, valamint a kölcsönös érdekesség megteremtését.

A *zenei szekció* a *nemzeti hangtárról* tanácskozott. Az elnöklő *Skaliczki Judit* (Könyvtártudományi és Módszertani Központ) bevezetőjében rövid ismertetést adott a jelenleg működő nemzeti hangtárakról, amelyek napjainkban Európa minden nagyobb országában megtalálhatók. *Gyimes Ferenc* (Állami Gorkij Könyvtár) előadásában hangsúlyozta, hogy a művészi alkotások a nemzeti vagyon részei, megőrzésük, bemutatásuk a velük foglalkozó intézmények feladata. Épp ezért vizsgás az az állapot, amelyben a nemzet életére vonatkozó hangzó dokumentumoknak még a központi nyilvántartást illetően sincs felelős gazdájuk. Vázolta a Magyar Hanglemezmúzeum csaknem harmincéves, majd a Magyar Nemzeti Hangtár felállításának a hetvenes évekből származó tervezetét, s rámutatott annak fonák voltára, hogy például egy magángyűjtőnél ma kétszer annyi hungarika vonatkozású hangfelvétel található, mint az Országos Széchényi Könyvtár gyűjtemé-

A plenáris ülés hallgatói

nyében. Részletesen ismertette azokat a feladatokat is, amelyeknek elvégzése nélkül jöveteletlen károk keletkezhetnek a hangzó nemzeti dokumentumvagyonban. *Szalai László* (az Állami Gorkij Könyvtár zeneműtára) kiegészítő referátumában a hanghordozók széles választékáról, archiválásuk szükségességéről és a megóvás minimális feltételeiről beszélt. Áttekintést adott a különféle magyar gyűjteményekben fellelhető hangzó dokumentumokról. Nyomatékosan figyelmeztetett arra, hogy a jelenlegi hanghordozók élettartamának rohamos csökkenése miatt pusztulásuk megállíthatatlan, ezért évszázadokra szóló, megbízható őrzési technológiát kell kidolgozni, illetve bevezetni. A valóságból vett példákon mutatta be a hangszalagmásolatok készítése során törvényszerűen előálló minőségromlást, majd a felvételek konzerválásának, illetőleg „feljavításának” egyes fázisait. Színes bemutatót tartott a hangrögzítés fontosabb időszakait jellemző felvételekből (Blaha Lujza és Kossuth hangja stb.). Az előadásokat követő vitában szó volt a Magyar Rádió hangdokumentációs osztályán folyó munkáról, a hungarikákra vonatkozó elvi döntésekről, a megőrző tevékenységről. Az Országos Széchényi Könyvtár zeneműtára értékes gyűjtő-feltáró munkát végez, ezt azonban számos külső tényező (helyhiány, létszámhiány) akadályozza. A Zenei Antikvárium munkájáról, a zenei hungarikák kínálatáról, a magángyűjtők és a külföldi vásárlók igényeiről is jó néhány érdekes információ hangzott el. A szekcióülés megállapította, hogy még a jelenlegi gaz-

dasági helyzetben is meg lehet oldani sok olyan sürgető feladatot, amelyek előbbrelépést jelentenek; csak összefogásra és néhány ésszerű intézkedésre lenne szükség. Így például célszerű lenne, ha a kötelespéldány-szolgáltatásról szóló rendelet intézkedne a hangfelvételekről is; a *Hungarika Irodalmi Szemle* — mivel hanglemez-ismertetéseket is közöl — adjon tájékoztatást a hanglemezekről is; jegyzéket kellene készíteni a Magyarországon levő hungarika-hanglemezanyagról, s lehetővé kellene tenni, hogy a magángyűjtők kezében levő értékes hangzódokumentumokra is kiterjedjen a védetté nyilvánítás lehetősége.

A *gyermekkönyvtári szekció* ülésének több mint 60 résztvevője a gyermekkönyvtárakban folyó tájékoztatói munka időszerű kérdéseivel foglalkozott. *Sáráné Lukátsy Sarolta* (Szeged, Somogyi Könyvtár) bevezető előadásában a gyermekkönyvtárakban, illetve a különböző típusú közművelődési könyvtárak gyermek-olvasószolgálatában folyó tájékoztató tevékenységet elemezte. Széles körű felmérés adataival illusztrálta, hogy a könyvtárat, a katalógusokat stb. ismertető — emelkedő számú — csoportos foglalkozások ellenére is a városi gyermekek nagy része csupán formálisan (egy-egy szerzőt, címet keresve) használja, a falusiak zöme pedig egyáltalán nem veszi igénybe a katalógusokat. A bibliográfiákat még a nagyobb gyerekek is alig ismerik. Gondosabban kell tehát a legifjabbaknak megtanítani az információkutatás technikáját és eszközeit. Az új tanterv ösztönöz az önálló ismeretszerzésre, ezt kell támogatnia minden gyermekkönyvtárosnak. *Sáráné* egyebek között a témafigyelés bevezetését is javasolta, s azt, hogy legalább a nagyobb gyermekkönyvtárak kezdjék meg a referens-katalógusok építését. A gyermekolvasók kérései főként a tananyaghoz kapcsolódnak, de igen gyakran nehéz feladat az adott életkornak megfelelő irodalmat találni a keresett témához. Kérte: teremtsék meg a gyermekkönyvtári irodalomkutatásoknak — a felnőttekéhez hasonló — közvetítő, szétszűrő bázishelyét is.

Bánhegyi Gyuláné (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) kiegészítő referátumában a gyermekkönyvtári tájékoztató szolgálatról beszélt. Megállapította, hogy még mindig nincs mindenütt gyermekeknek szerkesztett katalógusrendszer, esetlegesen, hiányosak a kézikönyvtárak, erősen hézagosak a bibliográfiai gyűjtemények. Az egy-egy megyeszékhelyen készült gyermekkönyvtári bibliográfiákról a többi megyében alig vagy egyáltalán nem tudnak, a legkisebb könyvtárakhoz pedig el sem jutnak ezek a segédletek.

A hozzászólók az előadókéhoz hasonló őszinte-

séggel beszéltek a gyermekekkel foglalkozó könyvtárosok olvasottságáról, gyermekismeretéről, pedagógiai módszereiről. Kitűnt, hogy jócskán van még javítanivaló: a könyvtárosoknak is felkészültebben kell fogadniuk a gyermekeket.

Az *ifjúsági könyvtári szekció* tanácskozásának témájául a pedagógusok információellátását választotta. Több mint ötven résztvevő hallgatta meg *Futala Tibor* (Országos Műszaki Könyvtár) szellemes, a témát igen tágan értelmező, de aránytartó és minden lényeges kérdésre kiterő bevezető előadását. (Ezt a *Könyvtáros* külön fogja közölni.)

Az előadás és a felszólalások számba vették az információellátás meglévő, illetve hiányzó feltételeit, a már felhasználható információs forrásokat, az iskolai, valamint az „A”- és a „B”-típusú közművelődési könyvtárak szerepét az információigények kielégítésében és az újak felkeltésében. Igényként hangzottak, hogy az országos szakkönyvtárak kisugárzó tevékenységének e könyvtártípusok felé is kell irányulnia. Nagy a felsőoktatás felelőssége — hangsúlyozták a hozzászólók — a fiatal pedagógusok információs igényének felkeltésében és a tájékozódás eszközeinek, módszereinek elsajátíttatásában.

Az előadás és a hozzászólások alapján megállapítható, hogy az információs rendszerek egymástól független szolgáltatásai nem állnak össze rendszerre, sok az átfedés, bizonyos területeken nagyok a hiányok. A pedagógiai információs rendszeren belül is indokolt volna meggyorsítani a rendszerszervezést (mégpedig mind a manuális munkában, mind a gépi adatfeldolgozásban), mert a szükséges szolgáltatások hatása csak a rendszerfejlődés magasabb fokán lesz érezhető. Kifejezetten gyenge a pedagógusok szakirodalmi információellátása (s nemcsak a gimnáziumi klaszszikus tárgyai, hanem például a szakközépiskolák és a szakmunkásképzők tárgyai esetében is!). Ehhez sem a szaktanárok, sem a könyvtárosok sehonnan sem kapnak segítséget. Jó lenne, ha az országos szakkönyvtárak, intézetek (OMIKK, AGROINFORM, Országos Pedagógiai Intézet, de az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum is) erősítenék bibliográfiai tevékenységüket. A könyvtárosoknak, könyvtáraknak ismerniük kell és be kell szerezniük mindazokat a forrásokat (könyveket, bibliográfiákat, recenzió-katalógusokat stb.), amelyek már ma is sokkal több lehetőséget nyújtanak, mint amennyivel a könyvtárak élnek. E források megismerését és használatuk elsajátíttatását be kell illeszteni a továbbképzések programjába. Sajnos, a jelenlegi gazdasági körülmények között éppen a kis könyvtáraknak nincs fedezetük információk beszerzésére (például az

iskolai könyvtárakban még egy-egy másolat árának előteremtése is gondot okoz, de egy városi-járásai könyvtár költségvetése sem igen bírja el néhány téma figyeltetését vagy az információs kiadványok beszerzését). A magas színvonalú idegen nyelvű szakirodalomra irányuló igény ma még jobbára egyedi jelenség, az iskolákban és a közművelődési könyvtárakban jelentkező tömegtájékoztatási igény azonban a magyar nyelvű szakirodalomból és segédletekből kielégíthető. A szekcióülés felhívta a figyelmet a pedagógusok kötelező munkaidejének új szabályozására, amely az iskolai könyvtárosok munkaidejét feladataikhoz képest igen kedvezőtlenül határozza meg.

A *levéltári szekció* a modern információk (iratok, tervek, képek, hang- és filmdokumentumok) keletkezésének, rendszerezésének, archiválásának, majd az újabb ügyviteli feladatok és a tudományos munka számára szükséges információs feltárásának, értékesítésének, illetve az ügyviteli — irattári —, valamint a levéltári munka kapcsolatának történeti előzményeit tekintette át, és a tapasztalatok hasznosítását tűzte napirendre.

Szücs László (az MSZMP Párttörténeti Intézet Archivuma) bevezető előadásában legfőbb történeti hátrányunkként azt jelölte meg, hogy más országoktól eltérően Magyarországon nincs hagyománya az irattárak és a levéltárak együttműködésének. 1950 óta több intézkedés történt a szervezettség növelésére (például a rendszeres nyilvántartást elősegítő különféle iktatási, számozási rendszerek bevezetése, bizonyos iratfajták történeti értékűvé minősítésének, selejtezésének, meghatározott ideig tartó őrzésének szabályozása). A levéltárügyet rendező 1969/27. törvényerejű rendelet a teljes magyar iratkezelésért a levéltárak tette felelőssé, de a döntés mind az államigazgatási, gazdasági szerveket, mind a levéltárakat felkészületlenül érte. Csaknem másfél évtizede törekszünk e lemaradás fokozatos felszámolására.

Az iratkezelésben bekövetkezett „robbanás”, a sokszorosítás új fajtáinak és új adathordozóknak a bevezetése úgyszólván lehetetlenné teszi az ésszerű információkiválasztást, ha nem kerül sor gyökeres korlátozásokra. Ez a felismerés vezetett az iratfajták tudatos válogatásához (az úgynevezett értékhatárvizsgálathoz), amely szükségessé tette a kutatási korlátozásokat; egyúttal azonban az ügyvitelért felelős vezetők, a rendszerezést végző irattárosok és az archiválás, nyilvántartás kialakításán fáradozó levéltárosok egységes szemléletének kialakítását is sürgette. A gazdasági élet és az igazgatás korszerűsítése megköveteli a már említett keretek közötti szervezett együttműködést, a hozott rendszabályok felülvizsgálatát, valamint az

A Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárában rendezett baráti találkozó résztvevői

őrzött információk bátor szelektálását és csoportosítását. Éppen a levéltárak szolgáltató jellege miatt vetődött fel az a gondolat, hogy a levéltári és az irattári területet közvetlenül az egész állami ügyvitelért felelős vezető szerv felügyelete alá helyezték.

Az ülés 51 résztvevője közül tizenötön szólaltak fel. Ezúttal került sor először a különböző munkaterületen dolgozó levéltárosok és irattárosok eszmecseréjére. A felszólalások azt bizonyították, hogy felnőtt egy iratkezeléshez, levéltárügyhöz értő nemzedék, amely pontosan látja a megoldásra váró feladatokat. Van áttekintése — ha nem is mindig teljes — a „termelt” iratok és információk felett, s ez biztos kiindulópontja lehet a korszerű nyilvántartásnak. Néhány kérdésben — mit és mennyit kell megőrizni, milyenek a központi és a helyi hatalmi szervek őrzési elvei — élénk vita alakult ki, és számos ésszerű javaslat is elhangzott.

A vitát berekesztő *Ságvári Ágnes* elnök, a felszólalókkal egyetértésben sürgette az irattári tevékenység, illetve az archiválás terén egységes felfogás kialakítását, továbbá az ebből következő jogszabályok megalkotását, az értékhatar-vizsgálatok elmélyítését, a korszerű információs lánc kiépítése végett az eddiginél korszerűbb egységes ügyviteli és tudományos nyilvántartás alapjainak lerakását; mindennek biztosítésként pedig az irattári és a levéltári szervezés elemeinek tanítását a megfelelő képzési szinten. A szekcióülés végezetül ajánlást fogadott el az irattárak és a levéltárak együttműködésében rejlő előnyök és információk hatékonyabb felhasználására, s javasolta, hogy az ajánlást küldjék el az illetékes minisztériumnak.

A *közművelődési szekció* körülbelül 200 érdeklő-

dőt vonzó vitaindító előadását *Sárdy Péter* (Művelődési Minisztérium könyvtári osztály) tartotta *A közművelődési könyvtárak feladatai a szakirodalmi információ továbbításában* címmel. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben elsőbbséget kell kapnia a gyűjtemény folyamatos fejlesztésének — amelyre a könyvtári alapszolgáltatások épülnek —, mert csak így akadályozható meg a pótolhatatlan állományhiányok keletkezése. Megállapította, hogy mindenfajta szakirodalmi információs tevékenység feltételezi az igények kellő ismeretét. A közművelődési könyvtártól nem várható el, hogy kizárólag saját állományára és személyzetére támaszkodva elégítse ki az igényeket. Hangsúlyozta továbbá, hogy az információ „személyessé tétele” a legnehezebb könyvtári feladat. A szakkönyvtáraknak ismertetniük, a közművelődési könyvtáraknak pedig ismerniük kell a meglévő és igénybe vehető szolgáltatásokat. A szakkönyvtáraknak információs szolgáltatásaik fejlesztésekor jobban figyelembe kellene venniük a közművelődési könyvtárak használóit, mivel a jelenlegi szolgáltatások csak részben igazodnak az igényekhez! A jövőben valószínűleg növekedni fog a nem ingyenes szolgáltatások köre, amelyek költségei átháríthatók a felhasználókra!

A kilenc hozzászólásban sok szó esett az üzemi szakkönyvtárak és a szakszervezeti könyvtárak integrációjáról. A felszólalók megjegyezték, hogy az alulról indított integrációs törekvések a könyvtárügy felsőbb szintjein kevés változást hoztak: itt sok a huzavona, mérsékeltebb az együttműködési készség. Többen hangoztatták, hogy a közművelődési könyvtárak feladatai a szakirodalmi ellátásban jócskán megváltoztak, de a szakkönyvtárakkal való együttműködés gyakorlata még kialakulatlan. A nemzeti szakbibliográfiai rendszer „gyenge pontjai” kihatnak a közművelődési könyvtárak tájékoztató tevékenységére, s a könyvtárközi kölcsönzés nehézsége sem kedvez a kapcsolatoknak. A bibliográfiai tevékenységet központilag kellene összehangolni. Jelenleg megrekedtünk a pusztá tudomásulvételnél, illetve közreadásnál. Ma is van párhuzamosság, s a megengedhetőnél több a gyenge, használhatatlan bibliográfiai kiadvány. A közművelődési könyvtárakban növelni kell a dokumentumismeretet, és több figyelmet követel a szakirodalmi igények feltárása is. Párbeszédre van szükség a különféle könyvtártípusok között, hogy az együttműködés ne szólam, tetszetős elvi tétel, de cselekvési gyakorlat legyen!

Az *audiovizuális szekció* ülése a miskolci városi könyvtárhálózat József Attila klubkönyvtárának és kiállítótermének megtekintésével kezdődött,

majd a Magyar Diafilmgyártó Vállalat ebben az ideális környezetben mutatta be két új diafilmjét. Ezután került sor több mint 30 résztvevővel arra az előadásra és vitára, amely az audiovizuális technikának és módszereknek a tájékoztatásban való felhasználásával foglalkozott.

Dr. Tóth Dezső (Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém) bevezető előadásában elsősorban a könyvtári tájékoztatásban használható eszközökről, módszerekről beszélt, de felhívta a figyelmet arra is, hogy az információk terjesztése során a jövőben a teletext rendszert is alkalmazni kell, s példával szemléltette, hogy ez utóbbit miként lehetne alkalmazni a pedagógiai információk terjesztésében. Az audiovizuális dokumentumokról szólva hangsúlyozta, hogy egyre sürgetőbb feladat az egységes rendszer kialakítása. A továbblépést akadályozza, hogy a *Magyar Nemzeti Bibliográfia* ma még nem regisztrálja a megjelenő AV-dokumentumokat, hiányzik a kötelepéldány-rendelet, és a könyvtárak AV-dokumentumokkal való ellátása sincs megszervezve.

Az előadást követő vitában többen hangsúlyozták, hogy a könyvtáraknak gyűjteniük kellene ezt a dokumentumtípust. Felhívták a figyelmet a videó-filmek beszerzésének szükségességére, valamint arra, hogy mind a berendezések, mind az információhordozók beszerzésére jelentékeny összegeket kell fordítani a jövőben.

A *könyvtári módszertani szekciónak a társadalomtudományi könyvkiadás és a könyvtárak* témakörében tartott ülésén a résztvevők meghallgatták a Könyvtárellátó tevékenységének Csongrád megyei tapasztalatairól, a megrendelések teljesítésével kapcsolatos problémákról szóló beszámólót. Ezt követően megvitatták a társadalomtudományi jellegű művek kiadásának kérdéseit és azokat a javaslatokat, amelyek új művek megjelentetésére vagy újrakiadására vonatkoznak.

A szekcióüléseket követően került sor a záró ülésre, ahol a szekcióelnökök röviden összefoglalták a tanácskozások eredményeit, majd *dr. Zsidai József* összegezte a vándorgyűlés munkáját, tapasztalatait. Hangsúlyozta, hogy az egyesület a XIV. vándorgyűlés témaválasztásával a IV. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásainak végrehajtását kívánta segíteni. A témaválasztás nagy érdeklődést váltott ki az egyesületi tagság körében; ezt a résztvevők nagy száma is bizonyítja. A tanácskozáson szerzett tapasztalatok szerint is számos megoldandó feladathoz nincs szükség anyagi eszközökre, központi előírásokra, csak közös aka-

ratra, együttműködési készségre. A vitákban az együttműködés szükségességének gondolata mellett ismét többször felvetődött a képzés és a továbbképzés megoldásának fontossága is, jelezvén, hogy e téren szintén sürgős feladataink vannak. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a változó gazdasági körülmények között a könyvtáraknak a szolgáltatásokban igazodniuk kell a lehetőségekhez. Ha a szükség úgy hozza, esetleg kevesebb könyvtárban, de mindenképpen meg kell valósítani a fontos információs szolgáltatások fejlesztését. Továbbra is elsődleges feladat a termelés, a fejlesztés, a kutatás segítése. Ez elsősorban a szakkönyvtárak feladata, de a közművelődési könyvtáraknak is többet kell vállalniuk a jövőben a műszaki-termelési kultúra magasabb színvonalra emelése érdekében, sőt ezt kell a közeljövő egyik legfontosabb feladatának tekinteniük. A jövőben a gyermekkönyvtárakban folyó munka színvonalát, a jövő olvasóinak felkészítését különös gonddal kell javítani, szorgalmazni. Éppen ezért azt javasolta, hogy az 1983. évi vándorgyűlés feladata az olvasóvá nevelés, illetve a felhasználók oktatásával kapcsolatos módszerek megvitatása legyen. Az egyesületi érdekvédelmi munka keretében pedig indítványozta, hogy az elnökség vizsgálja meg a könyvtáros pedagógusok munkaidő-szabályozásával kapcsolatban felmerült gondokat, és szükség szerint tegyen javaslatot e szabályozás felülvizgálatára.

A vándorgyűlés harmadik napján a résztvevők szakmai tanulmányi kiránduláson vettek részt; megismerkedtek Sárospatak, Sátoraljaujhely, Széphalom, illetve Vizsoly, Boldogkőváralja kulturális emlékeivel, a műemlékekkel és a megye szép tájaival. A vándorgyűlés nagy munkát igénylő szervezését, zökkenőmentes lebonyolítását lelkesen és nagy hozzáértéssel, szeretettel végezték a megye könyvtárosai, levéltárosai. Köszönet illeti ezért a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára, a Miskolci Városi Könyvtár és a Heves megyei Levéltár munkatársait, vezetőit. A rendezvény krónikájához tartozik, hogy az egyesületben végzett sok éves áldozatos munkájukért a művelődési miniszter *A szocialista kultúráért* kitüntetésben részesítette *Kéki Bélát*, az egyesület volt titkárát, elnökségi tagját, *Horváth Imrénét*, a Magyar Építőművészek Szövetsége könyvtárának vezetőjét, a műszaki könyvtárosi szekció volt vezetője tagját és *Balogh Ferencet*, a Békés megyei Könyvtár osztályvezetőjét, a megyei szervezet aktivistáját. A kitüntetések *Villangó István*, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője nyújtotta át. (K. D.)